

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

Geographic Information System

ประโยชน์ของสารสนเทศภูมิศาสตร์(GIS)

- 1.ประโยชน์ต่อองค์กรหรือหน่วยงาน เช่น ตำแหน่งที่ตั้งของหน่วย
แผนผังโครงสร้าง เป็นต้น
- 2.ประโยชน์ต่องานในหน้าที่ความรับผิดชอบ เช่น เป็นพนักงาน
สืบสวนก็สามารถกำหนดจุดเป้าหมายบ้านคนร้ายหรือแหล่งต่าง ๆ
ที่สำคัญ
- 3.ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่นเส้นทาง การเดินทางไป
ทำงาน การส่งลูกไปโรงเรียน การเดินทางไปตามจุดต่าง ๆ

ทำความรู้จักกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

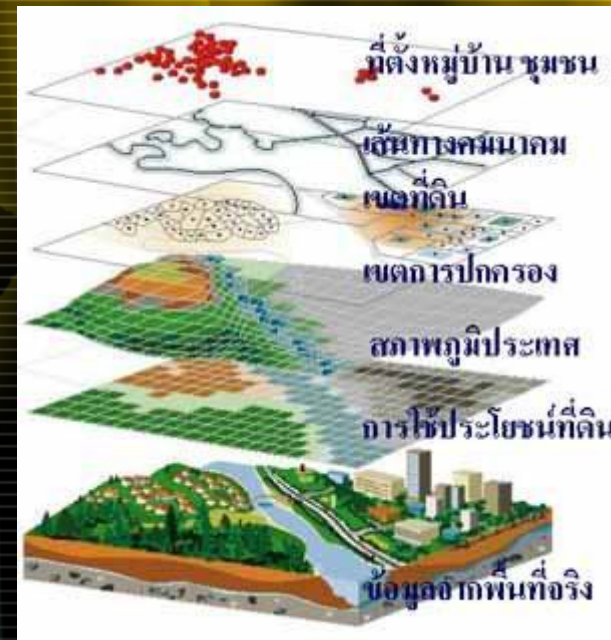
- ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) คือ เครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ปรากฏการณ์เชิงพื้นที่หรือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) โดยมีระบบคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ใช้ในการประมวลผล แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่คือ บุคลากรและข้อมูลที่ถูกต้องของพื้นที่นั้น ๆ ถึงแม้ว่าเราจะมีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพขนาดไหนก็ไม่สามารถที่จะวิเคราะห์ได้ ถ้าปราศจากบุคลากรและข้อมูลที่ถูกต้อง

- พรทิพย์ (2531) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นระบบโปรแกรมที่สามารถนำไปใช้ในการสร้างและวิเคราะห์ข้อมูลรูปทรงสัญญาณของวัตถุทุกอย่างบนพื้นผิวโลก (Spatial) เกี่ยวกับระบบแผนที่ ภาพถ่ายทางอากาศและแผนผังต่างๆ ของลักษณะภูมิประเทศทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น สิ่งเหล่านี้สามารถแปลความออกมาเป็นรหัส
- อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเรียกออกมาใช้งาน แก้ไข และวิเคราะห์ข้อมูลได้”

- ศูนย์วิจัยภูมิสารสนเทศเพื่อประเทศไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ความหมายของคำว่า "ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System) GIS" ว่า ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ Geographic Information System : GIS คือ กระบวนการทำงานเกี่ยวกับข้อมูลในเชิงพื้นที่ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ที่ใช้กำหนดข้อมูลและสารสนเทศ ที่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งในเชิงพื้นที่

- สารสนเทศภูมิศาสตร์(Geographic Information) หมายถึง...ข้อมูลวัตถุ (Object)เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์(Phenomena)ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อมกับตำแหน่งหนึ่ง ๆ ที่สัมพันธ์กับพื้นผิวของโลกโดยมีช่วงเวลาเป็นตัวกำหนด และทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดแทนด้วยเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ พร้อมทั้งข้อมูลรายละเอียดของวัตถุแต่ละอย่าง นำมาจัดเก็บเป็นหมวดหมู่ เรียกว่าข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data)ซึ่งอาจเป็นข้อมูลในรูปแบบแผนที่กระดาษ หรือข้อมูลแผนที่ระบบดิจิทัล

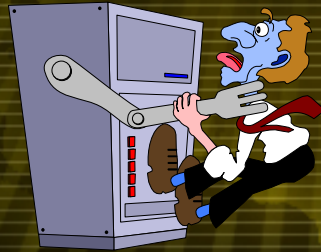
โดย...ผศ.อุทัย สุขสิงห์

Geographic Information System

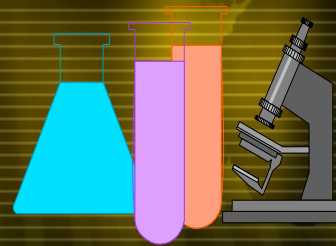
ระบบสารสนเทศใช้ทำอะไร ?

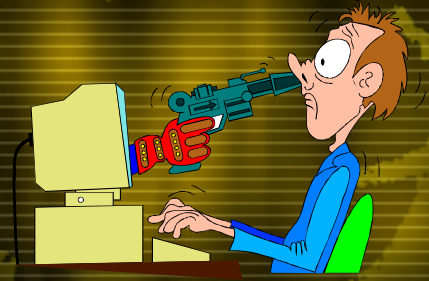
จัดเก็บ

จัดการ

วิเคราะห์

แสดงผล

ข้อมูลทางภูมิศาสตร์

Geographic Information System

- Who ?
- What ?
- Where ?
- How ?
- ใคร ?
- ทำอะไร ?
- ที่ไหน ?
- อย่างไร ?

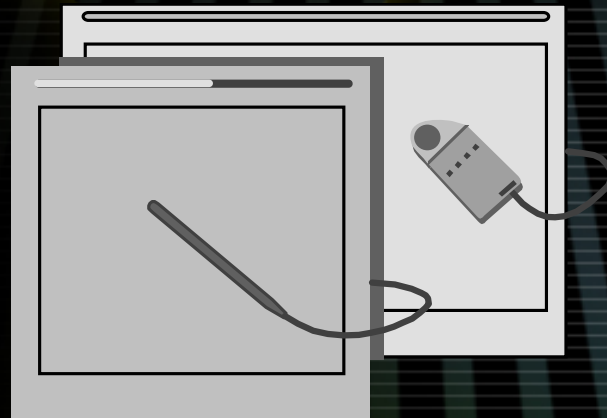
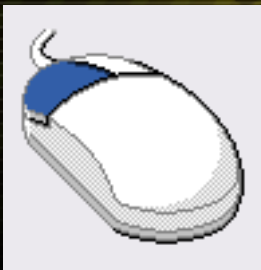
องค์ประกอบของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

องค์ประกอบของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

- ฮาร์ดแวร์ (Hardware) คือ เครื่องมือที่เป็นองค์ประกอบที่สามารถจับต้องได้

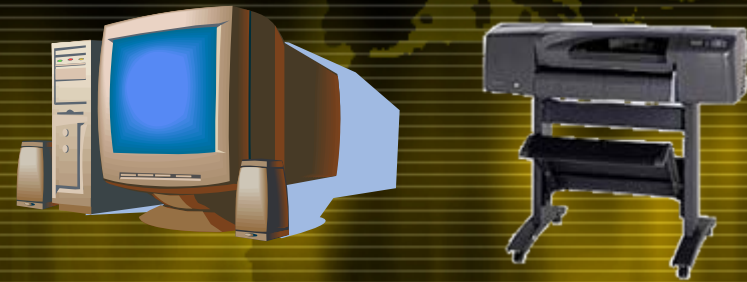
1. หน่วยรับข้อมูล (Input Unit) เช่น

2.หน่วยประมวลผลกลาง (Central Processing Units-CPU)

3.หน่วยแสดงผล (Output Units)

4.หน่วยความจำสำรอง (Secondary Storage Units)

5.หน่วยติดต่อสื่อสาร (Communication Units)

GPS :

Input device

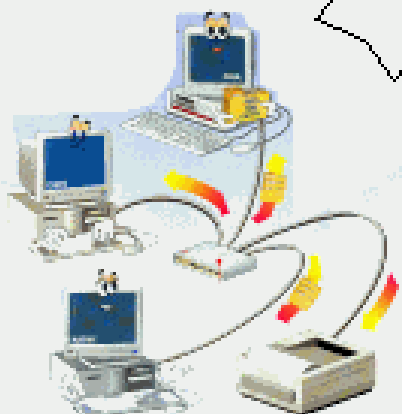
Disk Storage

Digitizer :
Input device

Computer

Networking :
หน่วยติดต่อสื่อสาร

Ink-Jet printer :
Output device

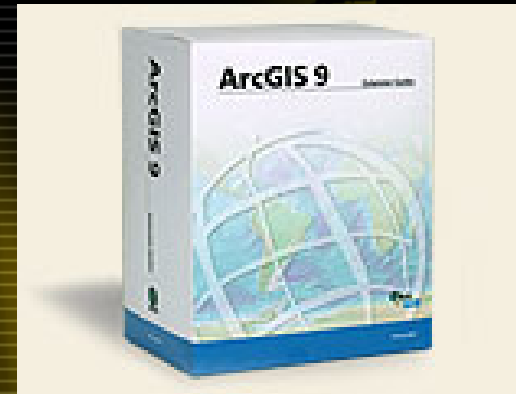
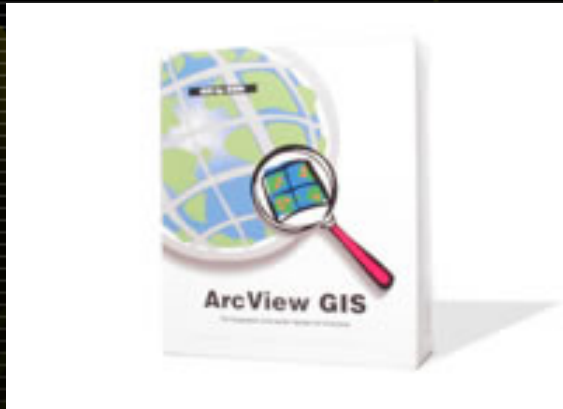
ซอฟต์แวร์ (Software) คือ โปรแกรมหรือชุดคำสั่ง ที่สั่งให้คอมพิวเตอร์ทำงานตามที่เราต้องการ

1. ซอฟต์แวร์ระบบ (System Software) หรือที่เรียกว่า Operating System (OS)
- 2 ซอฟต์แวร์สำเร็จรูป (Software Package)
3. ซอฟต์แวร์สำหรับจัดระบบฐานข้อมูล
4. ซอฟต์แวร์ประยุกต์ (Application Software)

ซอฟต์แวร์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

1. ซอฟต์แวร์ Arc GIS, Arc View GIS, Arc IMS ผลิตโดยบริษัท ESRI

2. ซอฟต์แวร์ Map Info

The logo for MapInfo features a stylized globe icon on the left, followed by the text "MapInfo." in a large, bold, serif font. Below this, the tagline "Be Location Intelligent™" is written in a smaller, sans-serif font.

MapInfo.
Be Location Intelligent™

3. ซอฟต์แวร์ Intergraph และ Geomedia

4. ซอฟต์แวร์ TNTmips

บุคลากร (People ware) คือ ผู้มีหน้าที่จัดการให้องค์ประกอบทั้งหมด
ทำงานประสานกันจนได้ผลลัพธ์ออกมา

ผู้จัดการ หรือผู้อำนวยการ หรือหัวหน้า

นักวิเคราะห์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (System Analysis)

ผู้จัดการฐานข้อมูล

ผู้ปฏิบัติงานอาวุโส

ผู้ทำแผนที่

ผู้ป้อนข้อมูล (Data Entry)

ผู้บำรุงรักษา

โปรแกรมเมอร์

ผู้ใช้ (Users)

“ไม่มีบุคลากร ไม่มี GIS”

ข้อมูล (Data) คือ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และเป็นสิ่งที่เราต้องป้อนให้คอมพิวเตอร์ประมวลผลเป็นผลลัพธ์ออกมา เช่น ชื่อ-สกุล ผู้ตอบแบบสอบถาม

UTILITIES

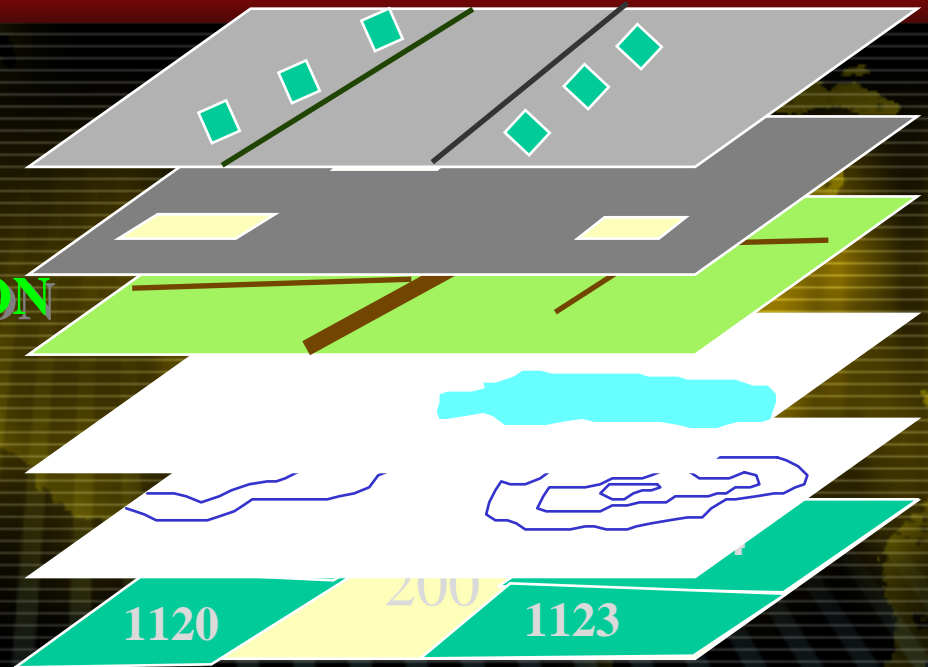
BUILDINGS

TRANSPORTATION

HYDROLOGY

TOPOGRAPHIC

PARCEL

**REAL
WORLD**

ประเภทข้อมูลในระบบ GIS

ข้อมูลประกอบด้วย

1. RASTER คือ ข้อมูลที่มีโครงสร้างการจัดเก็บเป็นตารางกริดประกอบด้วยแนวนอนและแนวตั้งแต่ละช่องของตารางกริด (Pixel) เป็นค่าตัวเลขแทนพื้นที่และวัตถุต่าง ๆ ข้อมูลที่ใช้เป็นภาพถ่ายทั่วไป ภาพถ่ายทางอากาศ และภาพถ่ายดาวเทียม (ในการจัดเก็บจะใช้พื้นที่มาก)

2. VACTER คือ ข้อมูลกราฟิกที่อาศัยหลักคณิตศาสตร์เป็นการจัดเก็บข้อมูลที่ละจุดหรือตำแหน่ง แต่ละตำแหน่งประกอบด้วยพิกัด X และ Y พร้อมข้อมูลทิศทาง (เป็นข้อมูลที่ใช้พื้นที่ในการจัดเก็บน้อย)

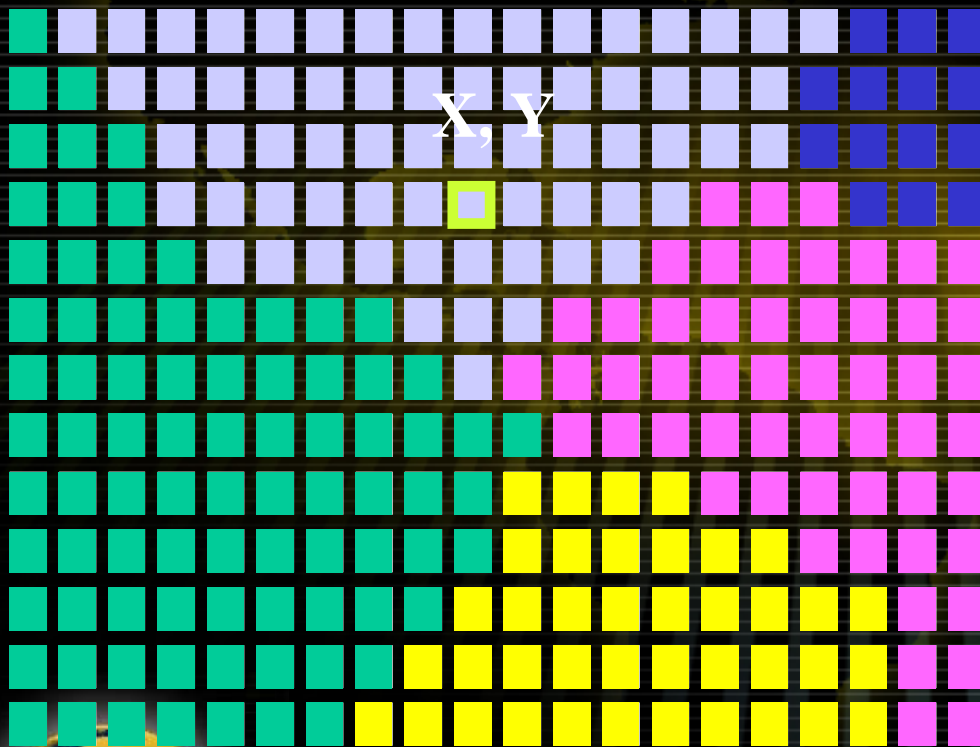

ลักษณะข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Characteristics)

1.) Raster or grid representation คือ จุดของเซลล์ ที่อยู่ในแต่ละช่วงสีเหลี่ยม (grid)

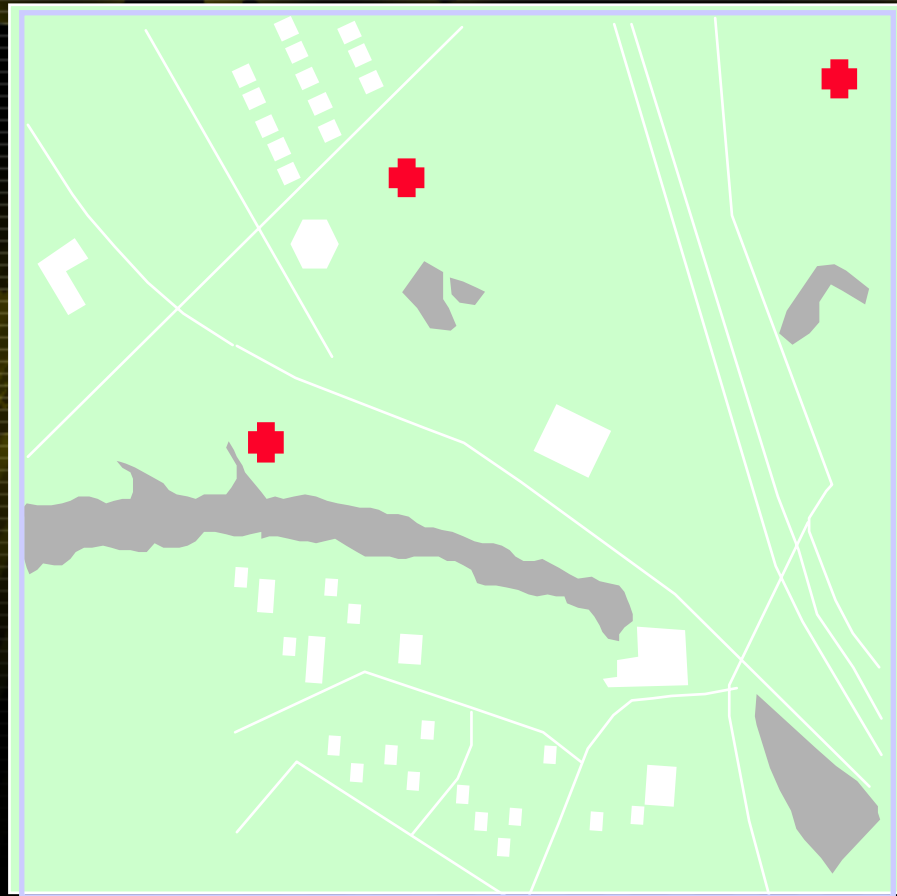

การเก็บข้อมูลแบบ Raster

- เก็บข้อมูลในรูปแบบของข้อมูลเชิงจุด (Cell-based) ในตารางกริด (GRID)
- แต่ละช่องใช้เก็บค่าของข้อมูลเรียกว่า Pixel
- เหมาะสำหรับการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Analysis)

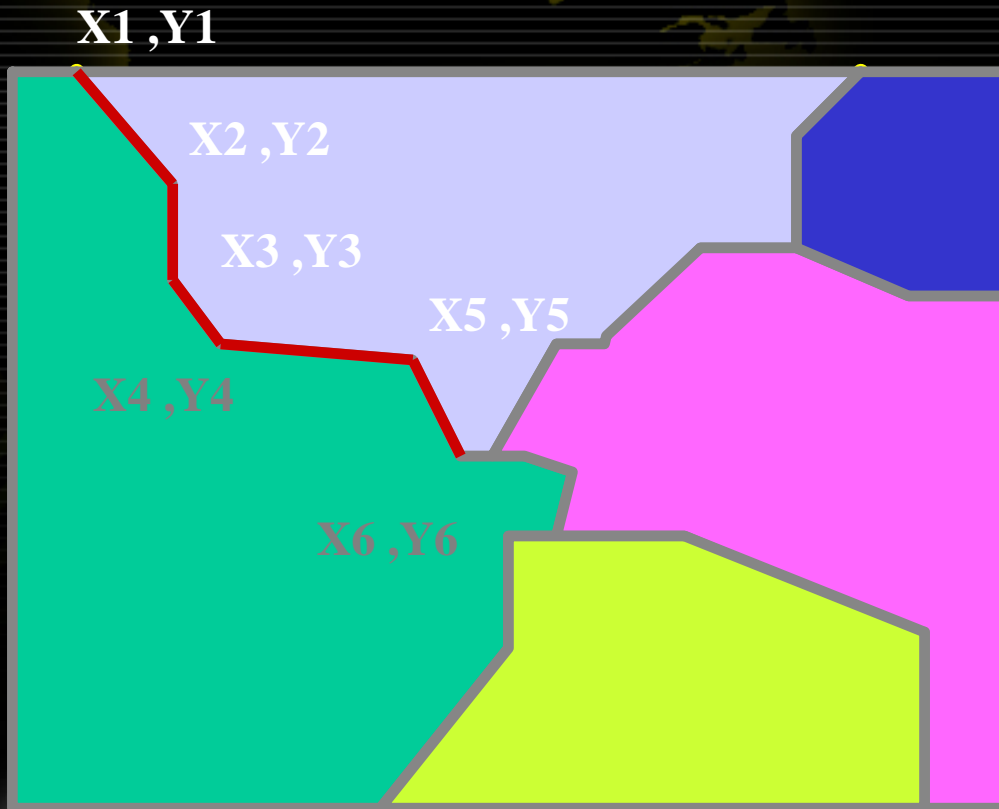
2.) Vector representation ตัวแทนของเวกเตอร์นี้อาจแสดงด้วย จุด เส้น หรือพื้นที่

Vector Format

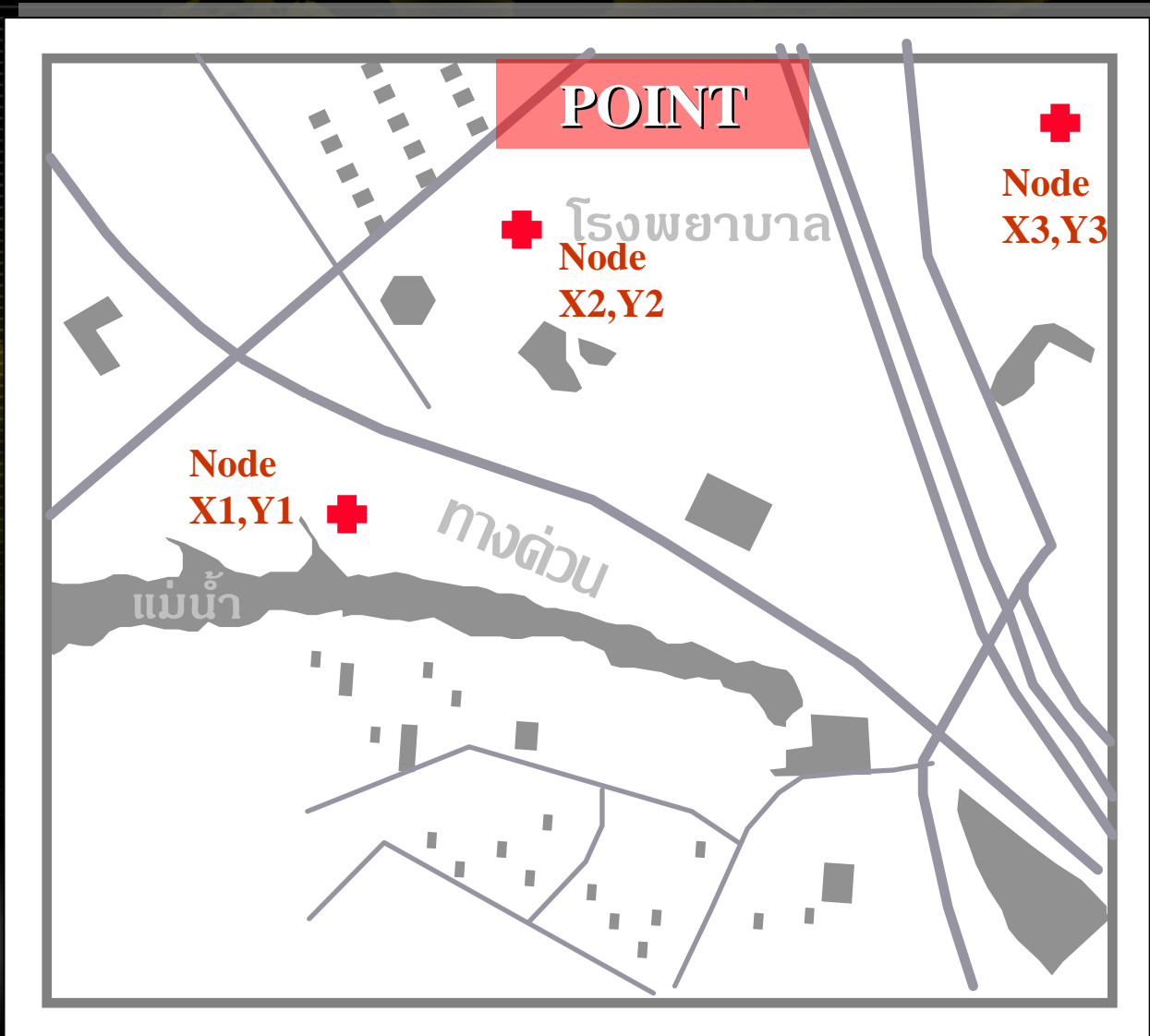
การเก็บข้อมูลแบบ Vector

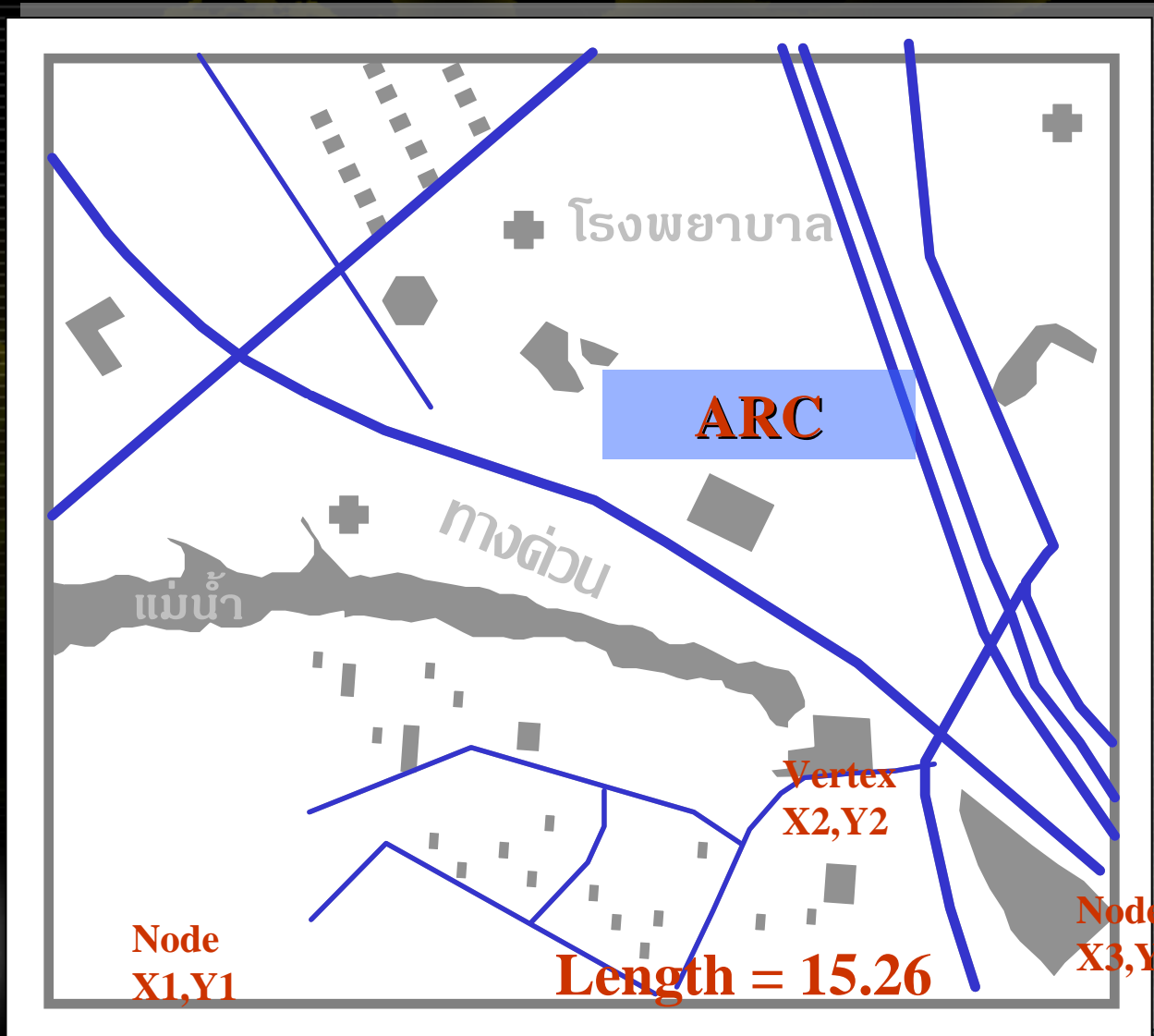
- เก็บข้อมูลในรูปแบบของข้อมูลเชิงเส้น (Vector)
- ข้อมูลแต่ละเส้นมีตำแหน่งค่าพิกัดของจุดต่างๆ
- เหมาะสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเครือข่าย (Network Analysis)

GIS Feature Type: Point

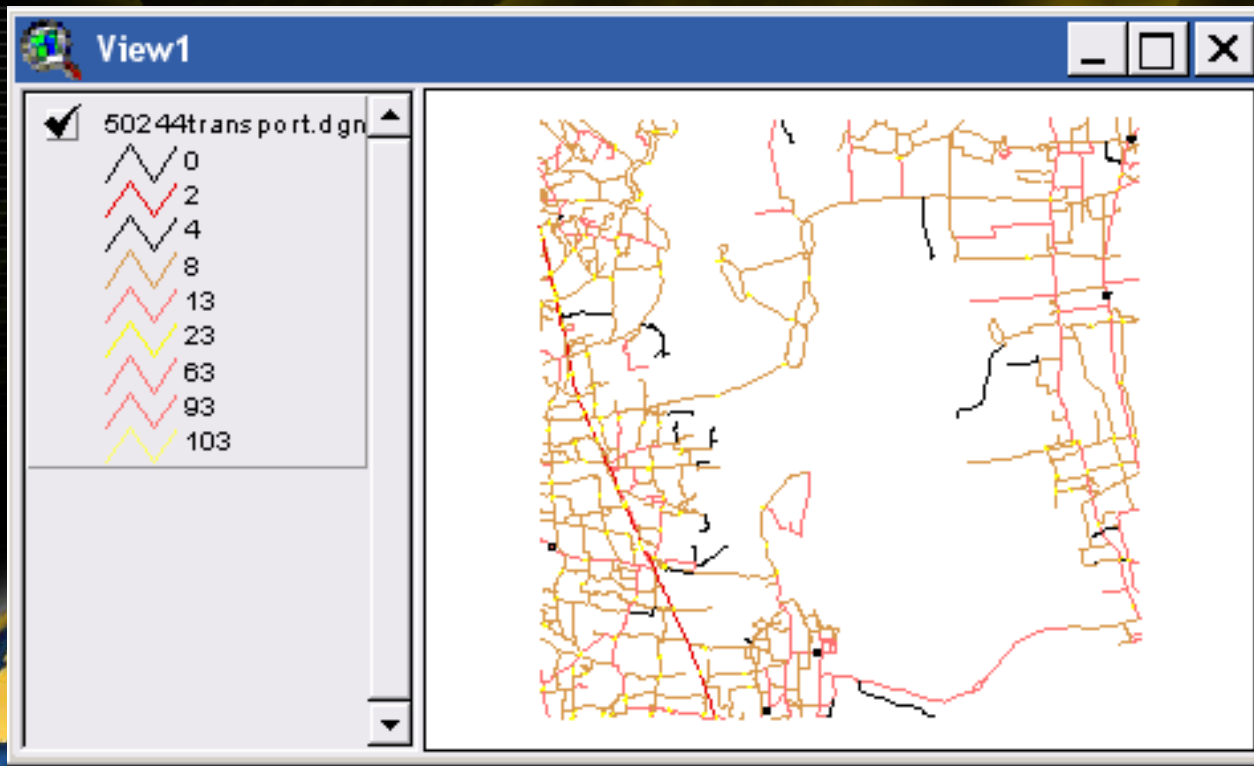

GIS Feature Type: Arc หรือ Line

Line Feature

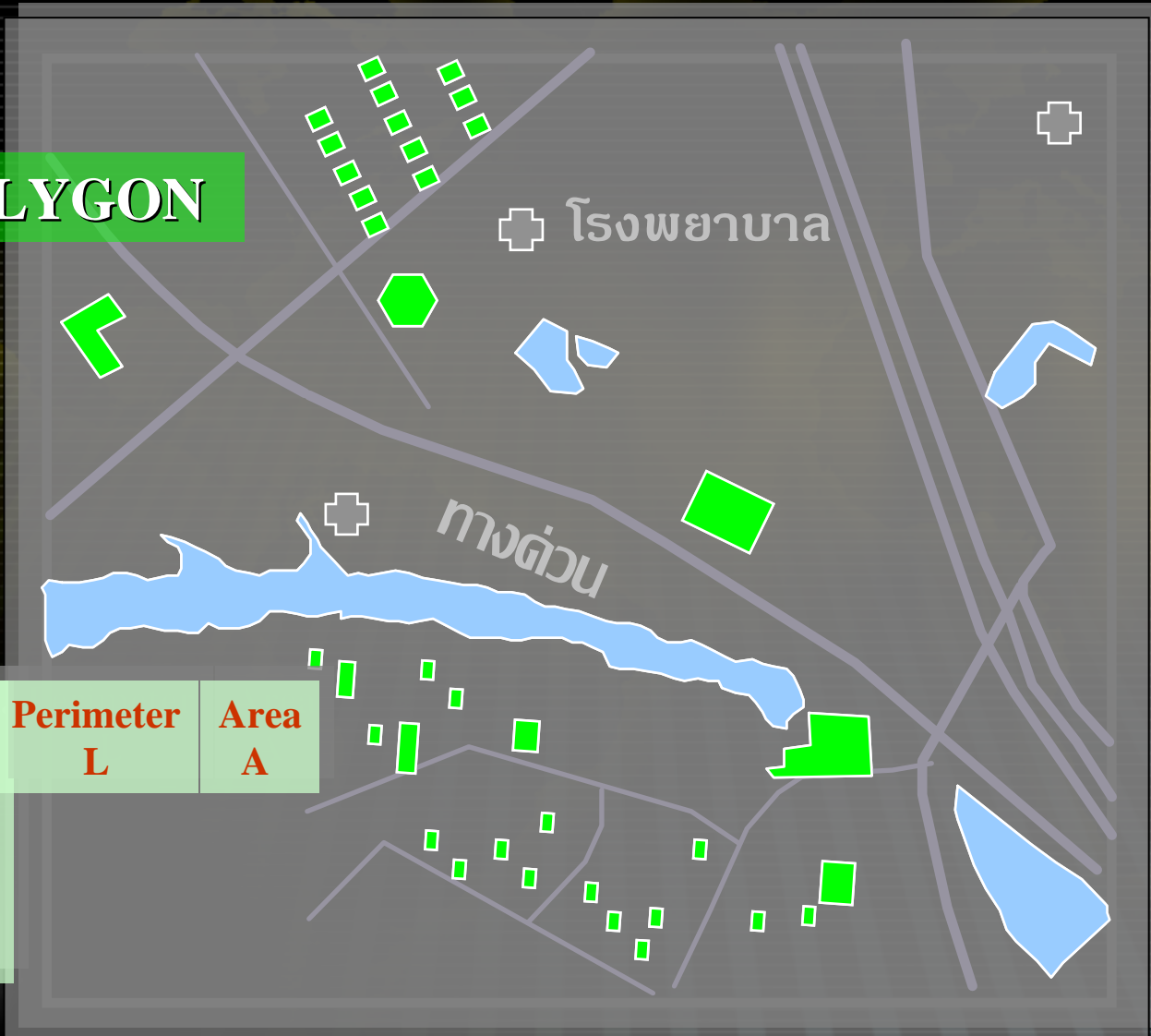
มีระยะและทิศทางระหว่างจุดเริ่มต้น ■ ไปยัง
จุดแนวทาง (Vector) ■ และจุดสิ้นสุด ■ แต่
ไม่มีความกว้าง

ลำน้ำเห็นเป็นแนว
เส้นบนแผนที่
มาตราส่วนใหญ่
เมื่อแผนที่ที่มี
มาตราส่วนเล็กลง
อาจเห็นความ
กว้างของลำน้ำ
เป็นรูปหลาย
เหลี่ยม (Polygon)

GIS Feature Type: Polygon

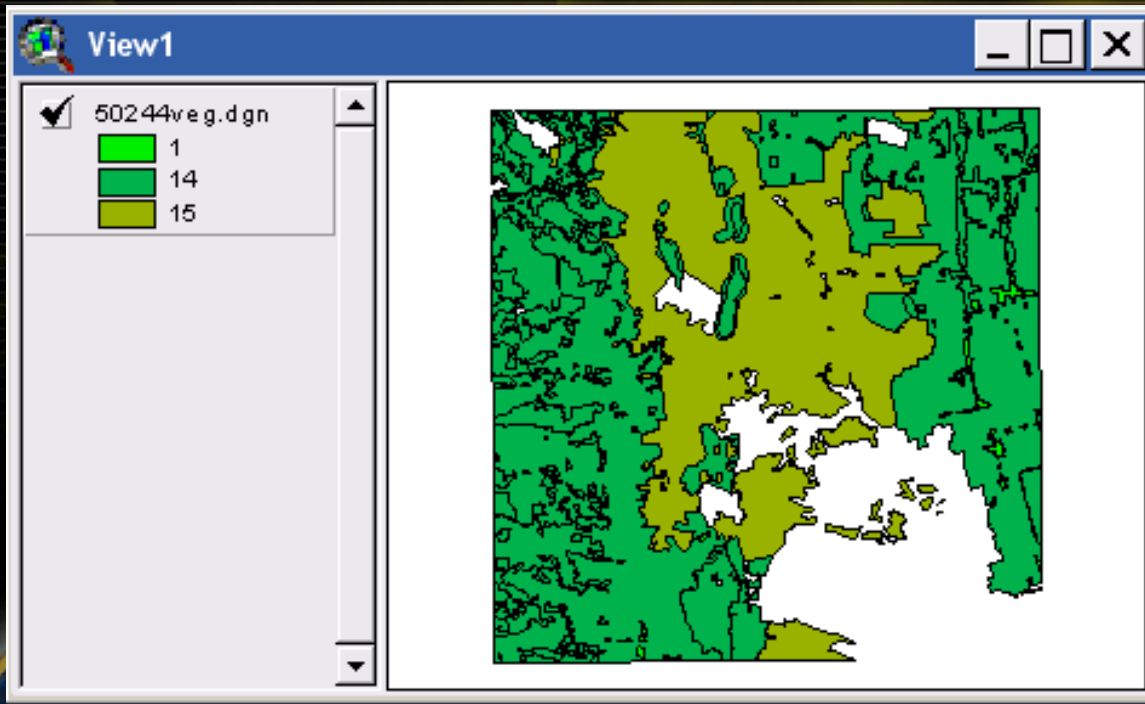
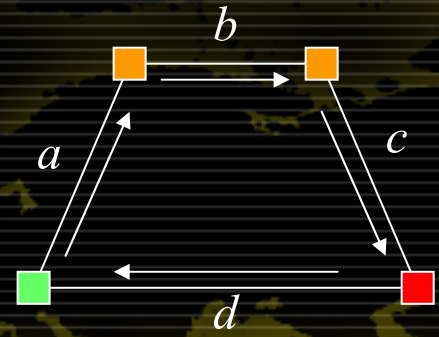
POLYGON

Coord.	Perimeter L	Area A
x1,y1		
x2,y2		
x3,y3		
x4,y4		
xN,yN		

Polygon Feature

มีระยะและทิศทางระหว่างจุดเริ่มต้น ■ จุดแนวทาง (Vector) ■
และจุดสิ้นสุด ■ ที่ประกอบกันเป็นรูปหลายเหลี่ยมมีขนาดพื้นที่
(Area) และเส้นรอบรูป (Perimeter)

บริเวณป่าไม้มี
ขนาดที่สามารถ
แสดงเป็นรูปหลาย
เหลี่ยม (Polygon
Feature) ได้บน
แผนที่ระดับจังหวัด

GIS Data = Graphics + Attributes

Feature

Examples

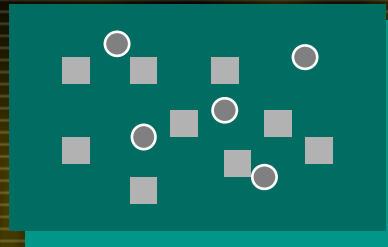
Graphic Data

Attribute Data

จุด

Point

- เสา
- หม้อแปลง
- สวิตช์

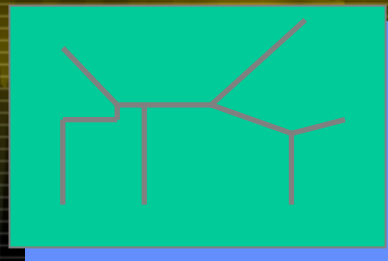

- ความสูงของเสา
- **Rating KVA**
- สถานะของสวิตช์

เส้น

Arc

- ถนน
- สายไฟ

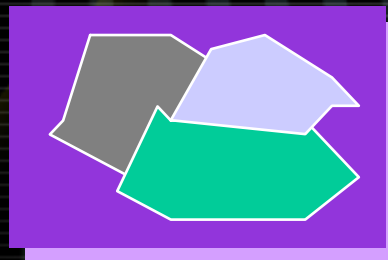

- ประเภทของถนน
- ขนาดของสายไฟ

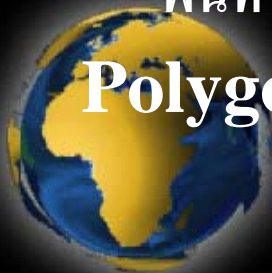
พื้นที่

Polygon

- เขตอำเภอ
- แหล่งน้ำ

- จำนวนประชากร
- ประเภทแหล่งน้ำ

ระบบพิกัดแผนที่

ระบบพิกัด (Coordinate System) คือ ระบบที่สร้างขึ้นสำหรับใช้อ้างอิงในการกำหนดตำแหน่งหรือบอกตำแหน่งพื้นผิวโลก ที่นิยมใช้กับแผนที่ในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกัน 2 ระบบ คือ

1. ระบบพิกัดภูมิศาสตร์ (Geographic Coordinate System)

คือระบบพิกัดที่กำหนดตำแหน่งต่าง ๆ บนพื้นโลก ด้วยวิธีการอ้างอิงบอกตำแหน่งเป็นค่าระยะเชิงมุมของละติจูด (Latitude) และลองจิจูด (Longitude) ตามระยะเชิงมุมที่ห่างจากศูนย์กำเนิด (Origin) ของละติจูดและลองจิจูดซึ่งจะแบ่งโลกออกเป็นซีกโลกเหนือซีกโลกใต้มีค่าเชิงมุม 90 องศา มีหน่วยวัดเป็น องศา ลิปดา และฟิลิปดาแล้วจะบอกซีกโลกเหนือหรือใต้กำกับด้วยเสมอ

ระบบพิกัดแผนที่

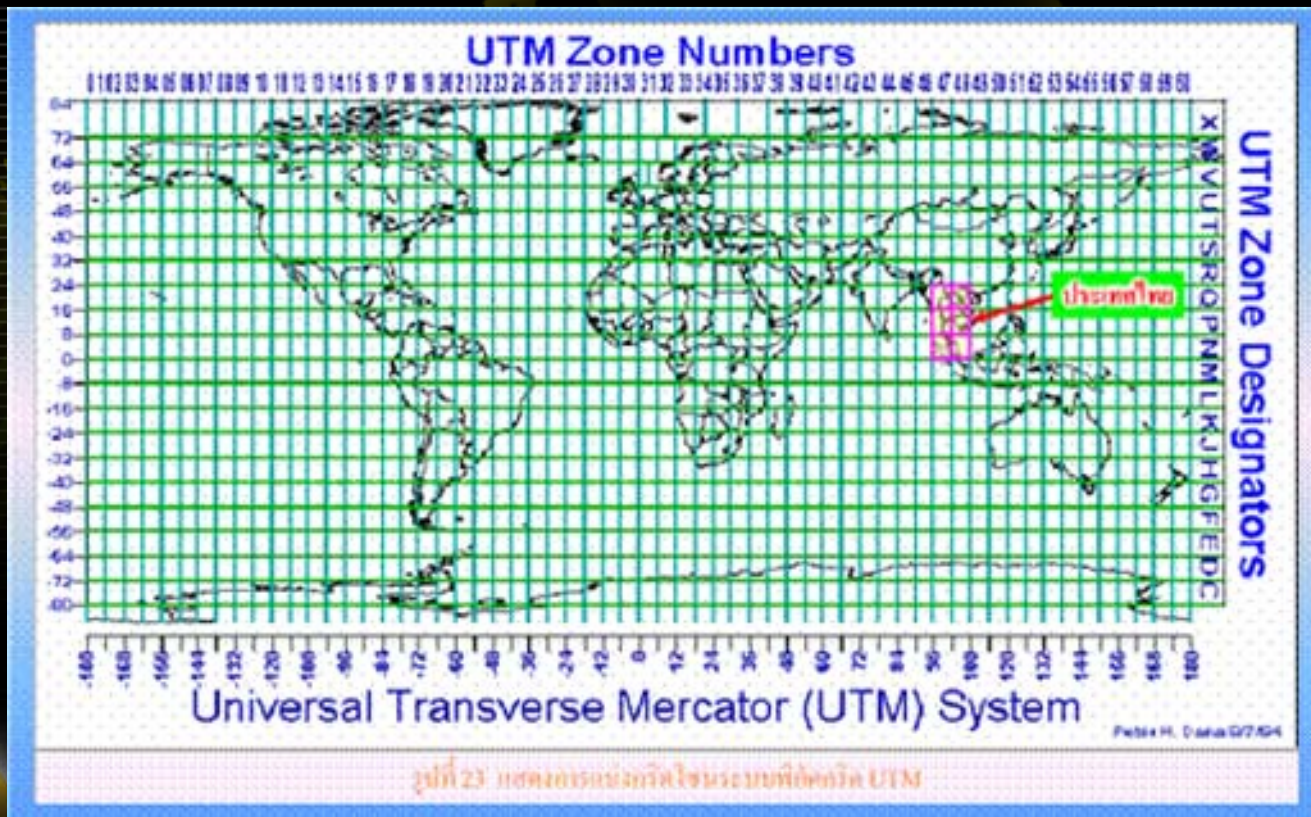
2.ระบบพิกัดกริดแบบ utm (Universal Transverse Mercator Co-ordinate System)

คือ ระบบตารางกริดที่ใช้ช่วยในการกำหนดตำแหน่งและใช้อ้างอิงในการบอกตำแหน่งเป็นที่นิยมในกิจการทหารเกือบทั่วโลกในปัจจุบันใช้ทรงกระบอกตัดโลกระหว่างละติจูด 84 องศาเหนือ และ 80 องศาใต้ ในลักษณะแกนรูปทรงกระบอกแล้วทำมุมกับแกนโลก 90 องศา รอบโลก แบ่งออกเป็น 60 โซน ๆ ละ 6 องศา

ประเทศไทยมีพื้นที่อยู่ระหว่างละติจูด 5 องศา 30 ลิปดาเหนือ ถึง 20 องศา 30 ลิปดาเหนือและลองจิจูดประมาณ 97 องศา 30 ลิปดา ตะวันออก ถึง 105 องศา 30 ลิปดา ตะวันออก

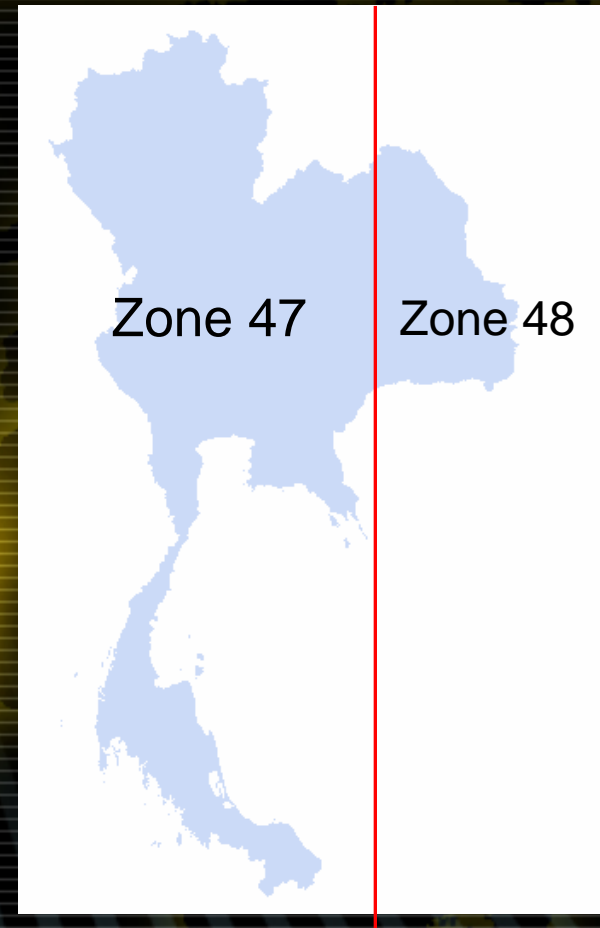
ตัวอย่างระบบพิกัดกริดแบบ UTM

Zone 48

• Projection of Thailand

- - Indian Datum 1975 UTM zone 47 – 48 N
- - WGS 84 UTM zone 47 – 48 N

